

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงวิชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๕๑

วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ประธานกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งกับศาลแพ่ง

ด้วยประธานกรรมการการเลือกตั้งได้ยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๑ พรรคประชากรไทยได้แจ้งการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคประชากรไทย ตามมติที่ประชุมใหญ่ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เพื่อให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาตอบรับหรือไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคดังกล่าว ภายใน ๓๐ วัน ซึ่งจะครบกำหนดในวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และต่อมาเมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ นายวัฒนา อัสวเหม กับคณะ รวม ๑๒ คน ได้มีหนังสือขอให้นายทะเบียนระงับการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามที่พรรคประชากรไทยได้แจ้งต่อนายทะเบียนข้างต้น ซึ่งจะมีผลให้ นายวัฒนา อัสวเหม กับคณะ รวม ๑๒ คน พ้นจากตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคประชากรไทย หลังจากนั้น ศาลแพ่งได้มีหมายห้ามชั่วคราว ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ ห้ามประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงการเป็นกรรมการบริหารพรรคประชากรไทยของ นายวัฒนา อัสวเหม กับคณะ รวม ๑๒ คน จนกว่าศาลจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น คณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองคือบุคคลคนเดียวกับประธานกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง มาตรา ๑๔๕ (๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๖ (๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕ มาตรา ๖ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ได้บัญญัติให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น การที่ศาลแพ่งมีคำสั่งห้ามนายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง

เล่ม ๑

กรรมก

ชั่วคราว

ปฏิบัติ

กับการ

พ.ศ.

เรื่องแ

ระหว่าง

ไว้คำเ

ข้อ ๑๔

คำสั่ง

การเม

ทั้งสิบ

นายช

จึงทำ

เมื่อว

คำวิน

ได้เป็น

เป็นจ

วันที่

กรรณ

นายป

พรรค

เดิม

มีวัด

๒๔

กรรมการบริหารพรรคประชากรไทยของ นายวัฒนา อัสวเหม กัมภณะ รวม ๑๒ คน ตามหมายห้ามชั่วคราวดังกล่าวจึงเป็นเหตุให้องค์คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้ จึงไม่น่าจะใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ของประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ จึงขอเสนอเรื่องและความเห็นดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์คณะกรรมการการเลือกตั้งกับศาลแพ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๖

ศาลรัฐธรรมนูญได้ประชุมปรึกษาแล้วมีมติให้รับเรื่องดังกล่าวของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ดำเนินการต่อไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐

ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยและลงมติด้วยคะแนนเสียง ๑๒ ต่อ ๑ ในปัญหาข้อเดียวว่า คำสั่งห้ามชั่วคราว นายธีรศักดิ์ วรรณสุต ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง จำเลยมิให้จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงการเป็นกรรมการบริหารพรรคประชากรไทยของโจทก์ทั้งสิบสองคนตามหมายห้ามชั่วคราว ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ ของศาลแพ่งไม่ผูกพัน นายธีรศักดิ์ วรรณสุต ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ทำคำวินิจฉัยเป็นฝ่ายเสียงข้างน้อย จึงทำคำวินิจฉัยในส่วนของตนดังต่อไปนี้

ทางพิจารณาได้ความตามเอกสารที่ศาลแพ่งและที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นต่อศาลว่า เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๑ นายวัฒนา อัสวเหม กัมภณะ รวม ๑๒ คน ตามรายชื่อท้ายคำวินิจฉัย ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคประชากรไทยและเป็นกรรมการบริหารพรรคได้เป็นโจทก์ฟ้อง นายธีรศักดิ์ วรรณสุต ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นจำเลย ตามคดีหมายเลขดำที่ ปค. ๖๑/๒๕๕๑ ของศาลแพ่งโดยมีข้อเท็จจริงเบื้องต้นดังนี้ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้ง นายธีรศักดิ์ วรรณสุต เป็นประธานกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๖ นายธีรศักดิ์ วรรณสุต จึงมีตำแหน่งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ด้วยพรรคประชากรไทยเป็นพรรคการเมืองมีฐานะเป็นนิติบุคคลโดยมี นายสมักร สุนทรเวช เป็นหัวหน้าพรรคเดิมมีกรรมการบริหารพรรค ๕๗ คน ตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ มาตรา ๓๐ มีวัตถุประสงค์ดำเนินการกิจการในทางการเมืองตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๐ ต่อมาวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ พรรคประชากรไทยได้จัดให้มีการประชุมใหญ่

วิสามัญ ครั้งที่ ๑ ที่ประชุมได้ลงมติให้เพิ่มกรรมการบริหารพรรคอีก ๑๑ คน รวมเป็น ๖๕ คน เต็มจำนวน ตามข้อบังคับพรรคประชากรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๔๐ ข้อ ๑๑ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๑ หัวหน้าพรรคได้แจ้งการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคดังกล่าว เป็นหนังสือต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการต่อไป ตามมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ โจทก์ได้มีหนังสือแจ้งประธานกรรมการการเลือกตั้ง (ที่ถูกเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง) ให้ระงับการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค โดยคัดค้านว่า การประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๐ ของพรรคประชากรไทยได้ลงมติฝ่าฝืน ข้อบังคับพรรคฯ จำเลยซึ่งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมืองได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของจำเลยแจ้ง พรรคประชากรไทยให้ชี้แจงข้อโต้แย้งดังกล่าว หัวหน้าพรรคประชากรไทยชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามหนังสือลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ยืนยันว่าการประชุมใหญ่ วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ของพรรคประชากรไทยได้ลงมติถูกต้อง ตามข้อบังคับพรรคฯ ต่อมาจำเลยในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ออกประกาศนายทะเบียน พรรคการเมือง เรื่องพรรคประชากรไทยเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคยอมรับการเปลี่ยนแปลง กรรมการบริหารพรรคประชากรไทย ตามนัยมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ ตามประกาศลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ และมีหนังสือแจ้งเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ดำเนินการ นำประกาศดังกล่าวลงในราชกิจจานุเบกษาในวันเดียวกัน พร้อมทั้งมีหนังสือแจ้งให้ นายวัฒนา อัสวเหม ทราบ ตามหนังสือของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๑ โจทก์จึงได้ฟ้องจำเลยประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรค การเมืองต่อศาลแพ่ง โดยบรรยายฟ้องในส่วนที่เกี่ยวกับจำเลยในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า จำเลยละเว้นไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๔ กล่าวคือ โจทก์ได้แจ้งให้จำเลยทราบถึงการลงมติแต่งตั้งกรรมการ บริหารพรรคในการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๐ ว่าเป็นการกระทำฝ่าฝืนข้อบังคับพรรคฯ แล้ว แต่จำเลยละเลยโดยไม่ได้มีหนังสือเตือนให้หัวหน้าพรรคระงับหรือจัดการแก้ไขการกระทำนั้น จำเลย กลับประกาศยอมรับการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคโดยมิชอบกับมีคำขอท้ายฟ้อง ให้ศาลบังคับจำเลยออกประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองเพิกถอนการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการ บริหารพรรคประชากรไทย ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ และให้จำเลยมีหนังสือถึงเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเพิกถอนดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา

วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๑ จำเลยยื่นคำให้การมีใจความสำคัญว่าจำเลยเป็นประธานกรรมการการเลือกตั้งและมีฐานะเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง จำเลยได้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตั้งที่พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ กำหนดไว้แล้ว และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายของจำเลยได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า เอกสารที่พรรคประชากรไทยส่งมามีรายการครบถ้วน ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดและหัวหน้าพรรคมีอำนาจส่งเอกสารได้ตามกฎหมาย เรื่องที่โจทก์อ้างเป็นเรื่องที่ได้แย้งกันภายในของพรรคประชากรไทย และโจทก์ซึ่งเข้าร่วมประชุมด้วยก็ได้คัดค้าน จำเลยจึงได้ประกาศยอมรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามอำนาจหน้าที่ในมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ และแจ้งให้โจทก์ทราบ และยื่นคำร้องให้เรียก นายสมักร สุนทรเวช หัวหน้าพรรคประชากรไทย เข้ามาเป็นจำเลยร่วม ศาลแพ่งอนุญาติให้หมายเรียกตามคำร้อง

วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑ หัวหน้าพรรคประชากรไทยจำเลยร่วมยื่นคำให้การต่อสู้คดีวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๑ และวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๑ โจทก์ยื่นคำร้องขอคุ้มครองชั่วคราวในเหตุฉุกเฉิน ๒ ครั้ง โดยขอให้ศาลแพ่งมีคำสั่งห้ามจำเลยจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคที่มีกรรมการบริหารพรรคทั้งสิบเอ็ดคน ที่แต่งตั้งเพิ่มเติมโดยมิชอบเข้าร่วมประชุม และขอให้สั่งจำเลยมีคำสั่งไปยังหัวหน้าพรรคประชากรไทยให้ห้ามกรรมการบริหารพรรคทั้งสิบเอ็ดคน เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคทุกครั้ง ศาลแพ่งยกคำร้องของโจทก์ทั้งสองครั้งโดยอ้างว่าตามคำร้องไม่มีเหตุฉุกเฉินตามที่โจทก์อ้าง วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ พรรคประชากรไทยได้เรียกประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค และประชุมใหญ่สามัญในวันเดียวกัน ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคได้ลงมติให้โจทก์ทั้งสิบสองคน และกรรมการบริหารพรรคอื่นอีก ๕ คน พ้นจากตำแหน่งกรรมการบริหารพรรค และมีกรรมการบริหารพรรคอีก ๔ คน ลาออกจากตำแหน่ง และในวันเดียวกันที่ประชุมใหญ่สามัญครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ ได้ลงมติแต่งตั้งกรรมการบริหารพรรคอีก ๒๑ คน

วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ หัวหน้าพรรคประชากรไทยได้มีหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคดังกล่าวให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการตามกฎหมาย วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ โจทก์ได้ยื่นหนังสือต่อประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ระงับการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคประชากรไทยดังกล่าวอ้างว่ามติของที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคและที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ พรรคประชากรไทยมีกรรมการบริหารพรรค ๑๑ คน ที่ได้แต่งตั้งโดยฝ่าฝืนข้อบังคับพรรคซึ่งโจทก์ได้คัดค้านไว้ครั้งก่อนแล้ว เข้าร่วมประชุมด้วยเป็นการไม่ชอบ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ โจทก์ได้ยื่นคำร้องขอคุ้มครองชั่วคราว

LIRT

ในเหตุฉุกเฉินเป็นครั้งที่ ๓ โดยอ้างว่าการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคและการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ ทำให้โจทก์พ้นจากการเป็นกรรมการบริหารพรรค และกรรมการบริหารพรรคที่แต่งตั้งใหม่จำนวน ๒๑ คน ตามมติของที่ประชุมใหญ่ในวันเดียวกัน ก็เป็นคนของหัวหน้าพรรคทำให้คณะกรรมการบริหารพรรคมีเสียง ๓ ใน ๔ ในการลงมติลบชื่อโจทก์ ออกจากทะเบียนสมาชิกพรรคตามข้อบังคับพรรคฯ ข้อ ๔๗ ซึ่งจะเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรของโจทก์ต้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๑๘ (๘) ศาลแพ่งได้สวนแล้วพอใจจากพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบและเชื่อว่ากรณีมีเหตุฉุกเฉินจึงมีคำสั่งกำหนด วิธีการคุ้มครองโจทก์ชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๒๕๔ (๒) โดยห้าม จำเลยในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงการเป็นกรรมการบริหารพรรค ประชากรไทยของโจทก์ทั้งสืบสองคน ตามที่จำเลยร่วมมีหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลงฉบับ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ จนกว่าจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น และศาลแพ่งได้ออกหมายห้ามชั่วคราว ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ แจ้งไปยังจำเลยแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงลงมติให้จำเลย ในฐานะประธานกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้น

ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าตามคำร้องของประธานกรรมการการเลือกตั้งที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยขอบเขตอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งกับศาลแพ่ง ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๖ ไม่ชัดเจนว่าเป็นอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในเรื่องอะไรและ เกี่ยวกับมาตราใด แต่เมื่อพิจารณาคำร้องโดยตลอดแล้ว พอเข้าใจว่า มีปัญหาเกิดขึ้นเกี่ยวกับการ ปฏิบัติหน้าที่ของทั้งสององค์กรซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ จึงเห็นสมควรกำหนดปัญหาเพื่อวินิจฉัย ดังต่อไปนี้

๑. ศาลแพ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีอำนาจรับคำฟ้องของโจทก์ไว้ดำเนินการต่อไปหรือไม่
๒. ศาลแพ่งมีอำนาจออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวโจทก์ โดยห้ามจำเลยประธานกรรมการ การเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองตามหมายห้ามชั่วคราว ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ หรือไม่
๓. การที่ศาลแพ่งมีหมายห้ามชั่วคราว ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ แก่จำเลยเป็นเหตุให้ องค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญกำหนดไว้หรือไม่
๔. ขอบเขตอำนาจหน้าที่ขององค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งและศาลแพ่ง

จะวินิจฉัย

การเลือก

คณะกรรมการ

ต้องทำ

เมื่อวันที่

นายธีร

นายธีร

อีกคำ

การแต่

เมื่อได้

แห่งก

แห่งรา

การเลือก

รวมทั้ง

กรรม

คือ ก

กฎหมาย

ประช

พรรค

สำหรับ

เกี่ยว

ประช

บัญญัติ

ประก

ให้มี

ในลัก

การวินิจฉัยปัญหาทั้ง ๔ ข้อ บางส่วนอาจเกี่ยวเนื่องกันจึงจะวินิจฉัยรวมกันไป บางส่วนจะวินิจฉัยแยกกัน ดังต่อไปนี้ .

ปัญหาข้อ ๑ เห็นว่าตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย คณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วยประธานกรรมการการเลือกตั้งคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีก ๔ คน ซึ่งศาลฎีกา คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง และวุฒิสภาเป็นผู้คัดเลือกจากผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ แล้ววุฒิสภาเป็นผู้ถวายคำแนะนำให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้ง นายธีรศักดิ์ กรรณสูต เป็นประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้งอื่นอีก ๔ คน นายธีรศักดิ์ กรรณสูต ประธานกรรมการการเลือกตั้งจึงมีตำแหน่งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง อีกตำแหน่งหนึ่งตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง จึงเห็นได้ว่าการแต่งตั้งบุคคลเป็นประธานกรรมการการเลือกตั้งต้องปฏิบัติตามกระบวนการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เมื่อได้ประธานกรรมการการเลือกตั้งแล้วบุคคลนั้นจึงมีตำแหน่งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมืองโดยอำนาจแห่งกฎหมายไม่ต้องมีการแต่งตั้งอีก ส่วนอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๔ วรรคแรก บัญญัติให้เป็นผู้ควบคุม และดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และในวรรคสองได้บัญญัติให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ๓ ฉบับ คือ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นฯ อีก ๑ ฉบับ และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยไม่ได้กล่าวถึงกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ด้วย สำหรับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินกิจการทางการเมืองของพรรคการเมือง ซึ่งเป็นนิติบุคคล มาตรา ๕ บัญญัติให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ และมาตรา ๖ บัญญัติให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ แสดงว่ากฎหมายได้บัญญัติแยกกันให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรับผิดชอบให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายในลักษณะเป็นผู้อำนวยความสะดวก ส่วนนายทะเบียนพรรคการเมืองรับผิดชอบในลักษณะเป็นผู้ปฏิบัติการ ดังนั้น แม้บุคคลคนเดียวจะดำรงตำแหน่งประธานกรรมการการเลือกตั้งและ

นายทะเบียนพรรคการเมืองในเวลาเดียวกันก็อาจปฏิบัติหน้าที่ต่างกันและแยกจากกันได้ กล่าวคือ ประชานกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีอำนาจหน้าที่ ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๕๕ วรรคแรก และมาตราอื่นๆ ที่รัฐธรรมนูญ บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและอำนาจการให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นผู้ปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการจัดการพรรคการเมือง การดำเนินกิจการของพรรคการเมือง การเงินของพรรคการเมือง การเลิกหรือยุบพรรคการเมือง และการรวมพรรคการเมือง ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีประชานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการเช่นเดียวกัน เป็นกฎหมายที่บัญญัติรายละเอียดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ วิธีดำเนินการ และกิจการทั้งหลายอันเป็น อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญโดยไม่ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ ของนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ด้วย แสดงว่ากฎหมาย ได้แบ่งแยกอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้ในกฎหมาย แต่ละฉบับแยกจากกันอย่างชัดเจน จึงเห็นได้ว่าแม้บุคคลคนเดียวจะดำรงตำแหน่งทั้งสองในเวลา เดียวกันก็อาจปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายแยกจากกันได้ ดังนั้นในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของ นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงไม่ใช่เป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญจึงมีฐานะเช่นเดียวกับองค์กร ตามรัฐธรรมนูญอื่นๆ เช่น คณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล ศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ฯลฯ ซึ่งกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นไม่ได้บัญญัติให้เป็น นิติบุคคล ดังนั้นในการปฏิบัติตามหน้าที่ขององค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงไม่อาจถูกฟ้องร้อง ดำเนินคดีในศาลได้ แต่มีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางแพ่ง ทางอาญา หรือ ทางปกครองได้ตามอำนาจที่ มาตรา ๑๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ การเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดไว้ ส่วนนายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงถือว่าเป็นเจ้าพนักงานของ รัฐมิใช่องค์กรตามรัฐธรรมนูญ และในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของนายทะเบียนพรรคการเมือง ก็อาจแยกกันได้กับการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งประชานกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้น หากการปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นการโต้แย้งสิทธิ ของบุคคลอื่นก็อาจถูกฟ้องร้องดำเนินคดีในศาลได้

LIR

กล่าวคือ
อำนาจหน้าที่
รัฐธรรมนูญ
พระราชบัญญัติ
ผู้ปฏิบัติงาน
พรรคการเมือง
รัฐธรรมนูญ
ในเดียวกัน
อื่นอันเป็น
อำนาจหน้าที่
กฎหมาย
กฎหมาย
องในเวลา
หมายของ
บองค์กร
งกันและ
ติให้เป็น
ฟ้องร้อง
ษา หรือ
กรรมการ
บัตตาม
งานของ
ารเมือง
ดังนั้น
ยังสิทธิ

ปรากฏว่าคดีหมายเลขคำที่ ปค. ๖๑/๒๕๕๑ โจทก์ได้ฟ้อง นายธีรศักดิ์ วรรณสุต ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นจำเลยโดยบรรยายฟ้องว่า เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ จำเลยในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ปฏิบัติหน้าที่ยอมรับการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคประชากรไทยตามมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๐ โดยไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๔ จึงเป็นการโต้แย้งสิทธิของโจทก์ ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชากรไทย แม้ตามกฎหมายจำเลยจะมีตำแหน่ง ๒ ตำแหน่งแต่โจทก์ได้บรรยายฟ้องจำเลยในตำแหน่งนายทะเบียนพรรคการเมืองตำแหน่งเดียว จำเลยในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ให้การว่าจำเลยได้ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ แล้วข้อโต้แย้งดังกล่าวจึงเป็นปัญหาเรื่องการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมาตรา ๒๘ วรรคแรก มิใช่ปัญหาการขอจดทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ ปัญหาต่อไปจึงมีว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดข้อโต้แย้งดังกล่าวหรือไม่ เห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๕ บัญญัติว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) ฯลฯ (๒) ฯลฯ (๓) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย ตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง กฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง คือ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ๓ ฉบับ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นฯ อีก ๑ ฉบับ ที่ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งตราขึ้นใช้บังคับภายหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญแล้ว จึงเป็นกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ดังกล่าวข้างต้นแต่ข้อโต้แย้งระหว่างโจทก์จำเลยในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองตามคำบรรยายฟ้องและคำให้การเกิดขึ้นในระหว่างปลายเดือนธันวาคม ๒๕๕๐ ถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ในขณะที่พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ ยังมีผลใช้บังคับ ดังนั้น ข้อโต้แย้งดังกล่าวจึงไม่ใช่ข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เพราะพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ แม้ในขณะที่โจทก์ฟ้องคดีจะมีคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแล้ว แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งก็ยังไม่มีการวินิจฉัยชี้ขาดตามอำนาจที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา ๑๔๕ (๓) บัญญัติไว้ได้โดยชอบ โจทก์จึงไม่จำต้องเสนอข้อโต้แย้งดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาด และหากจะวินิจฉัยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในกรณีที่บุคคลอื่นมีข้อโต้แย้งกับ

นายทะเบียนพรรคการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายก็จะเป็นการสนับสนุนให้บุคคลหนึ่งใช้อำนาจหน้าที่ในฐานะหนึ่งวินิจฉัยชี้ขาดข้อโต้แย้งของตนที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ในอีกฐานะหนึ่ง ทำให้ขาดหลักประกันความเป็นกลางที่ผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดต้องมีอันจะเป็นเหตุให้บุคคลทั่วไปหรือผู้เกี่ยวข้องไม่เชื่อมั่นว่าการวินิจฉัยชี้ขาดจะบังเกิดความยุติธรรม กรณีต้องถือว่าข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นระหว่างโจทก์กับจำเลยในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นข้อพิพาทระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับโจทก์ซึ่งเป็นนักการเมืองในฐานะเอกชน อันเนื่องมาจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗๖ บัญญัติให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษา แต่ขณะโจทก์ฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๑ ยังไม่มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ก็ยังไม่ได้ประกาศใช้บังคับ ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งประกาศใช้บังคับแล้วก็ได้บัญญัติให้คู่กรณีต้องนำข้อพิพาทเช่นนี้มาฟ้องยังศาลรัฐธรรมนูญได้ โจทก์จึงต้องนำคดีมาฟ้องยังศาลยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗๑ ดังนั้น ศาลแพ่งซึ่งเป็นศาลยุติธรรมจึงมีอำนาจรับคำฟ้องของโจทก์ไว้ดำเนินการต่อไปได้ตามอำนาจที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗๑ ประกอบมาตรา ๒๓๓

ปัญหาข้อสอง เมื่อวินิจฉัยว่าศาลแพ่งมีอำนาจรับคำฟ้องของโจทก์ไว้ดำเนินการต่อไปแล้ว บรรดากระบวนการพิจารณาเริ่มต้นตั้งแต่โจทก์ได้เสนอข้อหาต่อศาลจนคดีถึงที่สุดจึงต้องบังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติที่ศาลยุติธรรมหรือผู้พิพากษาที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งและคู่ความต้องใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ว่าด้วยวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา มาตรา ๒๕๔ ได้บัญญัติให้สิทธิโจทก์ที่จะยื่นต่อศาลพร้อมคำฟ้องหรือในเวลาใดๆ ก่อนพิพากษา ซึ่งคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเพื่อจัดให้มีวิธีคุ้มครองชั่วคราวอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ๑. ให้ศาลมีคำสั่งชั่วคราวห้ามมิให้จำเลยกระทำการซ้ำ ๑.๑ หรือการกระทำตามฟ้อง ๑.๑.๑ หรือมีคำสั่งศาลเป็นอย่างอื่น และมาตรา ๒๖๖ บัญญัติว่า ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินเมื่อโจทก์ยื่นคำขอตามมาตรา ๒๕๔ โจทก์จะยื่นคำร้องรวมไปด้วย เพื่อให้ศาลมีคำสั่งหรือออกหมายตามข้อใดโดยไม่ชักช้าก็ได้ ดังนั้น เมื่อโจทก์ยื่นคำฟ้องและศาลแพ่งรับคำฟ้องแล้ว โจทก์ย่อมมีสิทธิตามกฎหมายทั้งสองมาตราดังกล่าวยื่นคำขอพร้อมคำร้องในกรณีมีเหตุฉุกเฉินเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งกำหนดวิธีการชั่วคราวเพื่อคุ้มครองสิทธิของโจทก์ได้

ปรากฏว่าเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นเวลาที่คดีอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลแพ่ง
โจทก์ได้ยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้อง และคำร้องในกรณีมีเหตุฉุกเฉินต่อศาลแพ่งขอให้ศาลแพ่งกำหนด
วิธีการชั่วคราว เพื่อคุ้มครองโจทก์ก่อนพิพากษา โดยอ้างเหตุว่า เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑
พรรคประชากรไทยโดย นายสมิคร สุนทรเวช หัวหน้าพรรคจำนวนร่วม ได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการ
บริหารพรรคและการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ ในวันเดียวกัน ผลการประชุมทั้งสองครั้ง
ปรากฏว่าที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคได้ลงมติให้โจทก์ทั้งสิบสองคนและกรรมการบริหารพรรคอื่น
อีก ๕ คน พ้นจากตำแหน่งกรรมการบริหารพรรค และมีกรรมการบริหารพรรคอีก ๔ คน ลาออก
จากตำแหน่ง และในการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ ในวันเดียวกันก็มีมติแต่งตั้งกรรมการ
บริหารพรรคอีก ๒๑ คน ซึ่งเป็นคนของหัวหน้าพรรคแทนตำแหน่งที่ว่างเพื่อให้มีเสียงข้างมาก ๓ ใน ๔
ของกรรมการบริหารพรรคในการลงมติลบชื่อโจทก์ทั้งสิบสองคนออกจากทะเบียนสมาชิกพรรค
ในการประชุมครั้งต่อไป โดยการประชุมทั้งสองครั้งมีกรรมการบริหารพรรค ๑๑ คน ซึ่งที่ประชุมใหญ่
วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ได้มีมติแต่งตั้งโดยฝ่าฝืนข้อบังคับพรรคฯ
เข้าร่วมประชุมด้วย การประชุมทั้งสองครั้งในวันดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยข้อบังคับพรรคฯ ต่อมาวันที่
๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ หัวหน้าพรรคได้ทำหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคดังกล่าว
ต่ออำเภอในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการต่อไป โจทก์จึงได้แจ้งคัดค้านการจดทะเบียน
เปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคดังกล่าวต่ออำเภอเช่นเดียวกัน บัดนี้ โจทก์ได้รับหนังสือของพรรค
แจ้งให้โจทก์ไปชี้แจงข้อกล่าวโทษของโจทก์ในวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ ยังที่ทำการพรรค หากโจทก์
ไปชี้แจงตามนัดพรรคประชากรไทยก็สามารถเรียกประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคเพื่อลงมติด้วย
คะแนนเสียง ๓ ใน ๔ ลบชื่อโจทก์ออกจากทะเบียนสมาชิกพรรคในวันนั้นได้ จึงเป็นกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน
ขอให้ศาลแพ่งมีคำสั่งห้ามจำนวนรับจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามหนังสือแจ้ง
นายทะเบียน ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ ของหัวหน้าพรรค

ศาลแพ่งได้สวนแล้วเห็นว่าคำร้องของโจทก์มีเหตุผลพอเชื่อได้จึงมีคำสั่งในรายงานกระบวนการพิจารณา
ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ สรุปใจความสำคัญได้ว่า การประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคและ
การประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ มีกรรมการบริหารพรรค
๑๑ คน ที่โจทก์เคยคัดค้านไว้แล้ว เข้าร่วมประชุมด้วย กรรมการบริหารพรรคเสียงข้างมากได้ลงมติ
ให้โจทก์ทั้งสิบสองคนพ้นจากตำแหน่งกรรมการบริหารพรรค และในเวลาต่อมาจำนวนร่วมได้แจ้ง
การเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคดังกล่าวไปยังอำเภอในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง
ขณะเรื่องอยู่ในระหว่างพิจารณารับจดทะเบียนของอำเภอได้มีกรรมการบริหารพรรคจำนวนหนึ่งลงชื่อ

ร่วมกันในหนังสือกล่าวโทษโจทก์โดยขอให้ลบชื่อโจทก์ทั้งสิบสองคนออกจากการเป็นสมาชิกพรรค จึงเชื่อว่าหากมีการประชุมพรรคโดยมีกรรมการบริหารพรรค ๑๑ คน เข้าร่วมประชุมด้วยโจทก์อาจถูกปลดออกจากสมาชิกพรรคอันจะส่งผลกระทบต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของโจทก์ได้ กรณีมีเหตุฉุกเฉินเพียงพอและจำเป็นจะต้องคุ้มครองโจทก์ทั้งสิบสองคนไว้ชั่วคราวก่อนพิพากษาคำร้อง จึงมีคำสั่งห้ามจำเลยจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงการเป็นกรรมการบริหารพรรคประชากรไทยของโจทก์ตามที่จำเลยร่วมมีหนังสือแจ้งนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ จนกว่าจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น และศาลแพ่งได้ออกหมายห้ามชั่วคราว ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ แจ้งให้จำเลยทราบแล้ว

เห็นว่าการที่ศาลแพ่งออกหมายห้ามชั่วคราวจำเลยมิให้กระทำการเกี่ยวกับการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคในการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคและการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ นั้น เป็นการห้ามจำเลยมิให้กระทำในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากโจทก์ฟ้องแล้ว กรณีจึงมิใช่ห้ามจำเลยชั่วคราวมิให้กระทำซ้ำ หรือการกระทำที่ถูกฟ้องร้อง แต่การกระทำที่เกิดขึ้นภายหลังฟ้องดังกล่าวศาลแพ่งได้พิจารณาจากพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบแล้ว เชื่อว่ามีเหตุฉุกเฉิน และมีการกระทำที่โจทก์อ้างว่าได้ฝ่าฝืนข้อบังคับพรรคฯ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย กล่าวคือมีกรรมการบริหารพรรค ๑๑ คน ซึ่งที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ แต่งตั้งเข้าร่วมประชุมและลงมติในการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคและการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ ด้วย ศาลแพ่งจึงใช้ดุลพินิจห้ามจำเลยในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงการเป็นกรรมการบริหารพรรคของโจทก์ทั้งสิบสองคนที่เกิดจากมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ จึงพอถือได้ว่าศาลแพ่งได้มีคำสั่งเป็นอย่างอื่น คุ้มครองโจทก์ชั่วคราว ตามอำนาจที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๒๕๔ (๒) บัญญัติไว้ ศาลแพ่งจึงมีอำนาจออกคำสั่ง คุ้มครองโจทก์ชั่วคราว ห้ามจำเลยในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองตามหมายห้ามชั่วคราว ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ ได้

ส่วนข้อที่องค์คณะกรรมการการเลือกตั้งอ้างในคำร้องว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๕ (๓) นั้น บทมาตราดังกล่าวบัญญัติว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) ฯลฯ (๒) ฯลฯ (๓) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งอันเกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง กฎหมายตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง ที่เกี่ยวข้องกับคดีนี้ คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑

แสดงว่า
การเลือก
ไว้พิจารณา
เพราะอำนาจ
ของรัฐ
จะใช้อำนาจ
และควา
พรรคกา
จึงมีอำนาจ
แต่ภายหลัง
ข้อโต้แย้ง
เกี่ยวกับ
ของพรรค
บริหารพ
ตามข้อ
พรรคกา
ทั้งสิบสอง
อันอาจข้
รัฐธรรมนูญ
การเมือง
หน้าที่แก
กรรมกา
ของจดทะเบียน
และหนังสือ
เพื่อดำเนิน
ตามที่มา
พรรคกา

สมาชิกพรรค
ก็อาจถูกปลด
มีเหตุถูกเงิน
จึงมีคำสั่งห้าม
ที่จำเลยร่วม
เปลี่ยนแปลง
จึงให้จำเลย
เปลี่ยนแปลง
๑/๒๕๕๑
ถึงจากโจทก์
กระทำที่เกิด
ถูกเงิน และ
ยวข้องด้วย
เมื่อวันที่
พรรคและ
ใช้ดุลพินิจ
พรรคของ
๒๕๕๑
กฎหมาย
กักชั่วคราว
๒๕๕๑ ได้
จึงมีอำนาจ
ดังกล่าว
สืบสวน
๑๔๔
ประกอบ
๒๕๕๑

แสดงว่า มาตรา ๑๔๕ (๓) ไม่ใช่กฎหมายที่มีผลใช้บังคับย้อนหลัง แต่ตามคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้อ้างว่า นับตั้งแต่วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ ศาลแพ่ง ซึ่งได้รับคำฟ้องคดีนี้ไว้พิจารณา ตั้งแต่วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๑ ไม่มีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีนี้อีกต่อไป เพราะอำนาจของศาลแพ่งได้เปลี่ยนไปเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตราดังกล่าวของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว จึงมีข้อวินิจฉัยต่อไปว่าการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะใช้อำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๔๕ (๓) วินิจฉัยชี้ขาดข้อโต้แย้งสำหรับคดีนี้จะเป็นการชอบด้วยกฎหมายและความยุติธรรมหรือไม่

เห็นว่าขณะโจทก์ฟ้องคดีปัญหาข้อโต้แย้งตามคำฟ้องโจทก์และคำให้การจำเลยในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองยังอยู่ในบังคับของบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ ศาลแพ่งจึงมีอำนาจรับคำฟ้องของโจทก์ไว้ดำเนินการต่อไปได้โดยชอบดังวินิจฉัยไว้แล้วในปัญหาข้อหนึ่ง แต่ภายหลังจากโจทก์ฟ้องคดีแล้ว ระหว่างวันที่ ๑ ถึงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ ได้เกิดปัญหาข้อโต้แย้งขึ้นอีกระหว่าง นายสมักร สุนทรเวช จำเลยร่วมหัวหน้าพรรคกับโจทก์ทั้งสิบสองคนซึ่งโต้แย้งกันเกี่ยวกับการที่พรรคประชากรไทยได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคและการประชุมใหญ่สามัญของพรรคเพื่อลงมติให้กรรมการบริหารพรรค ๒๑ คน รวมทั้งโจทก์ทั้งสิบสองคนพ้นจากตำแหน่งกรรมการบริหารพรรค และมีมติแต่งตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มอีก ๒๑ คน แทนตำแหน่งที่ว่างเพื่อให้ครบตามข้อบังคับพรรคฯ ซึ่งเป็นเรื่องภายในของพรรคโดยโจทก์ทั้งสิบสองคนได้กล่าวหาต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ที่ประชุมพรรคได้ลงมติโดยฝ่าฝืนข้อบังคับพรรคฯ ข้อกล่าวหาดังกล่าวเท่ากับโจทก์ทั้งสิบสองคนได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบแล้วว่ามี การกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนข้อบังคับพรรคฯ อันอาจขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน เกิดขึ้นตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งในมาตราเดียวกันได้บัญญัติให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเท่านั้นที่มีอำนาจเตือนเป็นหนังสือให้หัวหน้าพรรคระงับหรือจัดการแก้ไขให้ถูกต้องไม่ได้ให้อำนาจหน้าที่แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยแต่อย่างใด แต่ข้อเท็จจริงในคำร้องของประธานกรรมการการเลือกตั้งปรากฏว่าจำเลยซึ่งมีฐานะเป็นนายทะเบียนพรรคการเมืองเพียงแต่รับหนังสือแจ้งของจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมจาก นายสมักร สุนทรเวช หัวหน้าพรรค และหนังสือแจ้งขอให้ระงับการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค จากโจทก์ทั้งสิบสองคนไว้เพื่อดำเนินการต่อไปโดยจำเลยในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองยังไม่ได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามที่มาตรา ๒๗ บัญญัติไว้แต่ประการใด ดังนั้น ปัญหาข้อโต้แย้งระหว่างจำเลยในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๗ จึงยังไม่เกิดขึ้น หากวินิจฉัยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๔๕ (๓) ที่จะวินิจฉัยชี้ขาด ปัญหาข้อโต้แย้งระหว่างหัวหน้าพรรคกับโจทก์ทั้งสิบสองคนในเรื่องดังกล่าว โดยยังมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๗ บัญญัติให้อำนาจนายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือเตือนหัวหน้าพรรค ฯลฯ ให้ระงับหรือจัดการแก้ไข ในเบื้องต้นก่อนก็จะเป็นการใช้กฎหมายขัดแย้งกันไม่ดำเนินไปตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ ยังเห็นว่าประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นบุคคลคนเดียวกับนายทะเบียนพรรคการเมือง หากนายทะเบียนพรรคการเมืองยอมจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามหนังสือของหัวหน้าพรรค จึงจะเกิดปัญหาข้อโต้แย้งระหว่างนายทะเบียนพรรคการเมืองกับโจทก์ ถ้าวินิจฉัยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งมีประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นส่วนประกอบอยู่ด้วยมีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเช่นนี้ตามมาตรา ๑๔๕ (๓) ก็เท่ากับสนับสนุนให้บุคคลคนหนึ่งใช้อำนาจหน้าที่ในฐานะหนึ่งมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อโต้แย้งของตนที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ในอีกฐานะหนึ่งทำให้บุคคลภายนอกหรือผู้เกี่ยวข้องไม่เชื่อถือในความเป็นกลางที่ผู้ทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดพึงต้องมีจึงเป็นการไม่ชอบด้วยความยุติธรรม และหากพิจารณาอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง ในกรณีที่มีผู้ใดกระทำความผิดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยให้ถือว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และในวรรคสองที่บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแทนได้ และให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลอำนวยความสะดวก และเร่งรัดให้การดำเนินคดีเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว และในการนี้ให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมทั้งปวงประกอบด้วยแล้ว ยิ่งเห็นได้ชัดแจ้งว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่ศาลยุติธรรมและไม่อาจให้อำนาจหน้าที่ตุลาการยุติธรรมได้ ดังนั้น การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๕ (๓) บัญญัติให้อำนาจหน้าที่แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ซึ่งตรงกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่อาจใช้อำนาจหน้าที่ตามบทมาตราดังกล่าวแทนศาลยุติธรรมหรือศาลยุติธรรมได้ การที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า “ตั้งแต่วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ หากมีปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จะต้องอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๑๔๕ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อพรรคประชากรไทยได้ขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง และมีกรรมการบริหารพรรคบางคนโต้แย้งคัดค้านจึงเป็นปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่อยู่ในอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง” ในทำนองว่าศาลแพ่งไม่มีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีนี้ได้อีกต่อไป เพราะอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อโต้แย้งนั้นได้เปลี่ยนมาเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว จึงเป็นคำวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายที่เคลือบคลุมไม่ชัดเจนไม่มีเหตุผลแห่งคำวินิจฉัย ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๗ วรรคสี่ และอาจขัดต่อกฎหมายดังกล่าวข้างต้น ผู้ทำคำวินิจฉัย จึงไม่อาจเห็นพ้องด้วย แต่จำต้องลงชื่อในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญด้วยเพื่อให้เป็นไปตามเสียงส่วนใหญ่ และเห็นว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ ระหว่างวันที่ ๑ ถึงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ ในคดีนี้ไม่ใช่ปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นกฎหมายตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงยังไม่มีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งดังกล่าวตามมาตรา ๑๔๕ (๓) แม้พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ จะถูกยกเลิกไปแล้วโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่อำนาจศาลยังมีอยู่ไม่ได้ถูกยกเลิกไปด้วยกรณีเช่นนี้ศาลแพ่งซึ่งเป็นศาลยุติธรรมและเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เป็นกลางและเป็นอิสระย่อมมีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยคดีตามฟ้องโจทก์ได้ต่อไปโดยชอบ ดังนั้น ในวันที่ ๒๕ และวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ ศาลแพ่งจึงยังมีอำนาจดำเนินกระบวนการต่อไปได้ตามอำนาจหน้าที่ที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบัญญัติไว้ โดยยังมีอำนาจได้สวนและออกคำสั่งคุ้มครองโจทก์ชั่วคราวห้ามจำเลยในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองตามหมายห้ามชั่วคราว ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ อันเป็นกระบวนการพิจารณาที่โจทก์ได้กระทำต่อศาล และศาลได้กระทำต่อคู่ความทั้งสองฝ่ายได้ ตามที่โจทก์ร้องขอ

ปัญหาข้อสาม เห็นว่า คดีหมายเลขคำดังกล่าวข้างต้นโจทก์ได้ฟ้อง นายธีรศักดิ์ กรรณสูต จำเลย ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง มิได้ฟ้องในฐานะประธานกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้น นายธีรศักดิ์ กรรณสูต ในฐานะประธานกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเป็น

LIRT

บุคคลและองค์กรภายนอกมิใช่คู่ความในคดี ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๔๕ บัญญัติว่า ฯลฯ คำสั่งใดๆ ของศาลให้ผูกพันคู่ความในกระบวนการพิจารณานับแต่วันที่คำสั่งจนถึงวันที่ คำสั่งนั้นได้ถูกเปลี่ยนแปลง แก้ไข กลับหรืองดเสีย ดังนั้น คำสั่งห้ามชั่วคราวของศาลแพ่งดังกล่าว จึงผูกพัน นายธีรศักดิ์ วรรณสุด ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองเท่านั้นมิได้ผูกพัน นายธีรศักดิ์ วรรณสุด ในฐานะประธานกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่อย่างใด ตามผลแห่ง กฎหมายดังกล่าว นายธีรศักดิ์ วรรณสุด ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่อาจดำเนินการใดๆ ทางทะเบียนให้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคของโจทก์ทั้งสิบสองคนได้ชั่วคราว จึงทำให้พรรคประชากรไทยไม่สามารถดำเนินกิจการในทางการเมืองที่เกี่ยวกับสมาชิกพรรค ซึ่งเป็น กรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคได้ต่อไป อันเป็นเรื่องของตัวบุคคลภายในพรรค ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับพรรคฯ เท่านั้น คณะกรรมการบริหารพรรคยังคงมีอำนาจหน้าที่ในการ ดำเนินกิจการของพรรคในทางการเมืองด้านอื่นๆ ให้เป็นไปตามนโยบายของพรรค ข้อบังคับพรรค และมติที่ประชุมใหญ่ของพรรคได้ทุกประการตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ บัญญัติไว้

การที่พรรคประชากรไทยไม่อาจจัดการเกี่ยวกับตัวบุคคล ตามข้อบังคับพรรคฯ ดังกล่าวได้ต่อไป รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่ได้บัญญัติ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่เข้าไปจัดการแก้ไขหรือ ดำเนินการอื่นใดให้เป็นไปตามกฎหมายแต่อย่างใด ดังนั้น ประธานกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการ การเลือกตั้งจึงไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับดังที่วินิจฉัยไว้แล้ว เกี่ยวกับการที่ กฎหมายได้แบ่งแยกอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองกับคณะกรรมการการเลือกตั้งในปัญหา ข้อ ๑ ข้างต้น ดังนั้น ที่ประธานกรรมการการเลือกตั้งอ้างว่า คำสั่งห้ามชั่วคราวนายทะเบียนพรรค การเมืองของศาลแพ่งเกี่ยวกับการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคของโจทก์กับพวกรวม ๑๒ คน เป็นเหตุให้องค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญไม่สามารถปฏิบัติ หน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้จึงฟังไม่ขึ้น

ปัญหาข้อสี่ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้วินิจฉัยในปัญหาข้อหนึ่งแล้ว เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้เป็นนิติบุคคลมีอำนาจหน้าที่ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๔ วรรคแรก และประธานกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯลฯ ตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง โดยมี

พระรา

ยละเอียด

ส่วนศาล

ในพระป

มีอำนาจ

ของคณะ

กล่าวไว้

คนเดียว

เกี่ยวกับ

ซ้ำซ้อน

มีอำนาจ

การออก

ไม่เป็นเหตุ

และพระ

กับศาล

๑๔๕
จนถึงวันที่
ดังกล่าว
ยธีรศักดิ์
มผลแห่ง
การใดๆ
ชั่วคราว
ซึ่งเป็น
ยในพรรค
กในการ
กับพรรค
การเมือง
ได้ต่อไป
เลือกตั้ง
ได้บัญญัติ
แก้ไขหรือ
กรรมการ
กับการที่
ปัญหา
ยพรรค
พวกรวม
ปฏิบัติ
เลือกตั้ง
กหน้าที่
เลือกตั้ง
โดยมี

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติ
รายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่อาจถูกฟ้องดำเนินคดีในศาลยุติธรรมได้
ส่วนศาลแพ่งเป็นศาลยุติธรรมซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ผู้ใช้อำนาจตุลาการโดยปฏิบัติหน้าที่
ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓ ประกอบมาตรา ๒๓๓
มีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมาย จึงไม่อาจอยู่ในความควบคุม
ของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ องค์กรทั้งสองจึงปฏิบัติหน้าที่แยกจากกันอย่างเป็นอิสระ ตามที่ได้
กล่าวไว้ในปัญหาข้อหนึ่ง แม้นายทะเบียนพรรคการเมืองกับประธานกรรมการการเลือกตั้งจะเป็นบุคคล
คนเดียวกัน แต่ก็อาจปฏิบัติหน้าที่ทั้งสองตำแหน่งแยกจากกันได้ การที่ศาลแพ่งรับคำฟ้องของโจทก์
เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้ดำเนินการต่อไป จึงไม่เป็นการปฏิบัติหน้าที่
ซ้ำซ้อน หรือก้าวท้าวกันระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญทั้งสององค์กร

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่าศาลแพ่งมีอำนาจรับคำฟ้องของโจทก์ไว้พิจารณาและ
มีอำนาจออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวโจทก์ได้ตามหมายห้ามชั่วคราว ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑
การออกหมายห้ามชั่วคราวแก่จำเลย ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง
ไม่เป็นเหตุให้คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกำหนดไว้และอำนาจหน้าที่ขององค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้ง
กับศาลแพ่งไม่ซ้ำซ้อนหรือก้าวท้าวกัน

นายปรีชา เฉลิมวณิชย์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

รายชื่อโจทก์ทั้งสิบสองคน

๑. นายวัฒนา อัสวเหม
๒. นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ
๓. พลอากาศเอก สมบุญ ระหงษ์
๔. นายประกอบ สังข์โต
๕. นายสมพร อัสวเหม
๖. นายฉลอง เรียวแรง
๗. นายสำเร็จ อัจฉริยะประสิทธิ์
๘. นายมัน พัทธโนทัย
๙. นายทนต์ศักดิ์ เล็กอุทัย
๑๐. นายสุชาติ บรรดาศักดิ์
๑๑. นายพูลผล อัสวเหม
๑๒. นายไกรสิทธิ์ ไกรสิทธิพงษ์

